

Krzysztof Mielcarek

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
krzysztof.mielcarek@kul.pl

Piotr Łabuda, *Abyś się przekonał o słuszności nauk. Lectio divina. Przypowieści z Ewangelii św. Łukasza* (W Kręgu Słowa 16; Tarnów: Biblos, 2016). Ss. 130. PLN 18. ISBN 978-83-7793-416-6

W połowie 2016 r. ukazała się kolejna książka w ramach tarnowskiej serii popularno-naukowej: W Kręgu Słowa. Jej autorem jest ks. dr hab. Piotr Łabuda, wykładowca tarnowskiego Seminarium Duchownego i tarnowskiej filii Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II. Seria zawierała do tej pory piętnaście pozycji przygotowanych przez biblistów reprezentujących środowiska naukowe z całej Polski. Ks. Łabuda, będący redaktorem naukowym wspomnianej serii, należy jednocześnie do autorów najczęściej w niej publikujących. Książka poświęcona rozważaniom na temat wybranych przypowieści w Ewangelii św. Łukasza jest już szóstą pozycją tego płodnego egzegety.

Na książkę składa się siedem medytacji poprzedzonych krótką zachętą do praktykowania *lectio divina* (s. 7-8) i dłuższego wprowadzenia (s. 9-16) na temat sposobu jej praktykowania w oparciu o wskazówki francuskiego mnicha Gwidona II wyjęte z jego średniowiecznego dzieła o nazwie *Scala Claustralium (Drabina mnichów)*. Całość rozważań zamyka wybrana bibliografia dotycząca omawianych zagadnień.

Autor omawia kolejno przypowieści o bogatym głupcu (Łk 12,13-21), nieurodzajnym figowcu (Łk 13,1-9), o potrzebie pokory i otwartości wobec innych (Łk 14,7-14), synu marnotrawnym (Łk 15,11-32), bogaczem i Łazarzu (Łk 16,19-31), potrzebie nieustannej modlitwy (Łk 18,1-8) oraz o faryzeuszu i celniku (Łk 18,9-14).

Wszystkie przypowieści omówione zostały w kluczu *lectio divina*, tzn. w czterech kolejnych krokach: czytanie i zrozumienie tekstu biblijnego (*lectio*), rozmyślanie na temat treści biblijnych w kontekście osobistych doświadczeń (*meditatio*), zwrócenie się do Boga w modlitwie (*oratio*) oraz ciche przebywanie w obecności Boga (*contemplatio*). Z oczywistych względów najbardziej rozbudowaną i twórczo opracowaną częścią jest punkt poświęconych *lectio*, czyli analiza tekstu i wyjaśnienie podstawowych pojęć obecnych w danej przypowieści. Dzięki temu nawet czytelnik ze słabszą znajomością zagadnień biblijnych może łatwiej przyswoić sobie znaczenia ewangelicznych obrazów.

Najcenniejsza dla czytelnika jest oczywiście część dotycząca *lectio*, ponieważ to ona jest najobszerniejsza i zawiera wiele informacji, które naświetlają znaczenie przypowieści, a przez to przygotowują czytelnika do dalszych kroków *lectio divina*. W pozostałych częściach praktykujący ten rodzaj modlitwy chrześcijanin jest zachęcany do osobistej twórczości, a proponowane przez autora modlitwy mają charakter przykładów. Stąd w perykopie o bogaczem (Łk 12,13-21) czytelnik dowie się o znaczeniu paruzji, losie zmarłych, czyśćcu, postawie obłudy wśród faryzeuszów, grzechu przeciw Duchowi Świętemu, sensie posiadania majątku na ziemi i głupocie w sensie biblijnym.

Przypowieść o figowcu (Łk 13,1-9) wprowadza wezwanie do nawrócenia, rozumienie Opatrzności Bożej, a także tajemnicę ludzkiego cierpienia. Sam figowiec ukazany został jako symbol zakorzenienia Izraela w Ziemi Obietnicy, a postaci gospodarza i ogrodnika odniesiono do Osób Trójcy Świętej, które okazują swoją zbawczą cierpliwość wobec człowieka.

Potrzeba pokory i otwartości wobec innych (Łk 14,7-14) ukazana została przez Łukasza w kontekście uczyty. Dlatego autor stara się objaśnić czytelnikowi zwyczajnie związane z posiłkami panujące w czasach Jezusa. Tłumaczy także, że przypowieść ta powinna być odnoszona do wszelkich wymiarów życia społecznego, a wzorem właściwej, pokornej postawy jest sam Jezus Chrystus. Ważnym wymiarem tej przypowieści jest zwrócenie uwagi na nadzieję nagrody wiecznej, której przyjęcie jest obwarowane unikaniem doraźnych korzyści.

Główny bohater przypowieści w Łk 15,11-32 jest przedmiotem sporu. Autor, korzystając z jej tradycyjnego tytułu, zauważa, że obok postaci młodszego syna coraz częściej na pierwszy plan wysuwa się osobę miłosiernego ojca. Z pewnością ważny jest zarówno przedstawiony przez Łukasza proces nawrócenia, jak i postawa życzliwego wyczekiwania ze strony Boga, który z radością przebacza każdemu grzesznikowi. Uwagi domaga się także zachowanie starszego syna, który wielokrotnie częściej obrazuje postawę chrześcijan niż jego młodszy brat.

W przypowieści o bogaczu i Łazarzu (Łk 16,19-31) ewangelista ponownie podejmuje temat znaczenia bogactwa w kontekście życia wiecznego. Autor umożliwił czytelnikowi wgląd w szerszy kontekst wierzeń żydowskich, które stanowią tło opowiadania (otchłań, łono Abrahama, przepaść, kara wieczna, odpowiedzialność indywidualna, Prawo i Prorocy). Postarał się także o powiązanie bohaterów z wypowiedziami Łukasza w innych fragmentach jego dzieła.

Potrzeba nieustannej modlitwy ukazana w Łk 18,1-8 jest tylko jednym z wielu przykładów zachęty kierowanych do młodego Kościoła. Jej głęboka potrzeba była osobistym doświadczeniem samych apostołów (Łk 11,1). Działania sędziego i ubogiej wdowy ilustrują ekstremalne warunki modlitwy, które rzadko stają się udziałem poszczególnych chrześcijan. Trwała modlitewna postawa niezależnie od okoliczności pozostaje jednak wciąż aktualna, ponieważ Bóg jako dobry Ojciec chce wysłuchiwać prośb swoich dzieci.

W ostatniej przypowieści, o faryzeuszu i celniku (Łk 18,9-14), powraca temat ludzkiej pokory, ale tym razem odniesiony jest on bezpośrednio do Boga. Dwaj bohaterowie opowiadania są wzorem postawy modlitewnej (jeden pozytywnej, a drugi negatywnej). Autor, chcąc wyjaśnić znaczenie przypowieści, słusznie odwołuje się do kontekstu historycznego tej sceny. Bez znajomości wydarzeń towarzyszących życiu współczesnych Jezusowi mieszkańców Palestyny nie sposób rozwikłać pogardy faryzeusza wobec celnika, ani zrozumieć wysokiej pozycji społecznej i religijnej tego pierwszego. Dopiero dzięki jednoznacznie pozytywnemu obrazowi faryzeusza i negatywnemu celnika można docenić dramatyczny kontrast, który został ujawniony przez Jezusa na końcu przypowieści.

Odnosząc się krytycznie do treści omawianej książki, warto zadać pytanie o rację szczegółowego uwzględnienie bliższego i dalszego kontekstu perykopy. Można mieć wątpliwości, czy tak szerokie tło każdej z przypowieści jest rzeczywiście potrzebne i czy nie zaburzy ono praktyki *lectio divina*. W badaniach biblijnych uwzględnienie kontekstu nie podlega dyskusji, ale praktyka *lectio divina* jej nie wymaga. Szczególnym przypadkiem takiej obfitości materiału jest wprowadzenie do Łk 18,1-8, gdzie w ramach kontekstu autor zajął się nawet strukturą całej trzeciej ewangelii (s. 95-96). Być może z uwagi na pragmatyczny charakter rozważań należałoby ograniczyć się do tekstu omawianej perykopy.

Niezależnie od powyższych uwag odbiorcy poszukujący gotowych schematów praktyki *Bożego czytania* z pewnością ucieszą się z nowej pozycji na ten temat. Inni, którzy dopiero wdrażają się w tę modlitewną praktykę, znajdą w niej zarówno cenne wprowadzenie ogólne, jak i szczegółowe omówienia tekstów. Co ważne, autor w swoich komentarzach nie poprzestaje na odniesieniach do samej Biblii. Umiejętnie ubogaca swoje rozważania odniesieniami do nauczania ojców Kościoła, wielkich teologów i świętych. W ten sposób czytelnik będzie miał okazję przeżywać swoje modlitewne doświadczenia w łączności z członkami Kościoła różnych czasów.